

utána egy elmélyültebb lelkeségű, a világ nagy rejtélyei előtt áhitatosabban meghajló kultúra fog következni. Az ember uralmi vágyai eszüknek a benső élet iránt nagyobb lesz az új emberben a fogékonyság. Az orvos és a pap, a tudós és a filozófus közelebb jutnak egymáshoz és nem a részek önállóságát, nem a szaktudomány

göggét, hanem az egyesnek az egészbe való belesimulását, a szakoknak egyetemességgé teljesedését várhatjuk. Az ember a géptől eljut a lélekig, a gép alkotójáig, aki nélkül még a gép sem tud célszerűen mozogni és munkát végezni.

A nagyhatású és mindvégig feszült figyelemmel végighallgatott előadást dr. Széchenyi István köszönte meg az előadónak, majd bejelentette, hogy a jövő héten Szent-Györgyi Albert tart szabadegyetemi előadást „A szegedi diákegység” címen.

## IRÓK, KÖLTŐK, SZERKESZTŐK A TISZAPARTJÁN

II.

A tiszaparti irodalom elmerült költői szigeten járva, első gyertyalángunkat Móra Ferenc aranyiszavaival egy álomembernek, egy szent öregnek, az emlékeztetőre gyújtjuk meg, akinek könyvek és virágok közt folyt el életének szelíd patakja. Somogyi Károly esztergomi kanonok nemcsak nagy emlékeztetőre nyújtjuk fel az első áldozati lángot, mert — és ez már Mikszáth Kálmán szavai —: „egész életében nem látta Szegedet, és mégis egész életében Szegednek élt.”

A tiszaparti kékvilág második gyertyalángját a felsővárosi Oltványi-u. 2. sz. ház küszöbére vizsgáljuk, ahol Kálmány Lajos, a magyar Lönnrot, a legnagyobb magyar folklórlista az Alföld vadvirágaitól szötte fényes könyvkoszorúit. 1919 december 6-án elhagyatottan és magányosan halt meg a kopott reverendájú, izzószívű, virágoskedvű és motázlelkű nagy magyar, Múrei örök értékei a magyarságnak. A 20. évfordulón Zolnay László próbálta a hivatalos körök és a magyar tudományos világ lélekharangját megkondatni emlékeztetőnek méltó megörökítésére Kelet Népe, 1939:5. sz.), amelyet Móra Ferenc már 1920-ban sürgetett az „Utolsó magyar sámán” című lelkiismeretét ébresztő soraiában. A Delmagyarországban (1939, XII. 6.) Csányi Piroska emlékezett meg a „móltás pap”-ról, ahogyan a nép körében nevezték és meghatározó szépségű cikkében egy kis emléktáblát kér szülővárosától nagy tudófia számára. 1940 március 13-án a Ferenc József-tudományegyetemen dr. Ortutay Gyula állított Szeged nagy fiának emléket „Kálmány Lajos és a modern néprajzi gyűjtés” című magántanári próbaelőadásában.

A harmadik gyertyaláng a mozdulatlan tanyai magyarok, néma vízi emberek, kétkézi munkások és

„célszerű szegény emberek: klasszikus íróművészeké;

Fömrő Istváné, aki 1917 tavaszán, egy ármesztőn hideg áprilisi napon bucsuzott el a tiszaparti világtól. Amint munkásságában, úgy irodalmi helyének megjelölésében is, sokáig elrejtett és magányos volt, míg végre halála után tizenhét évvel, Fiatalok Művészeti Kollégiuma, egy nagyvonalú és költői szépségű műben irodalmi helyét, emberi és írói lélekrajzát megrajzolta.

Szeged érzelmes, halk elbeszélője volt a szegedi származású Homok, már a régi Szegedi Híradó munkatársai sorában is említett Cserzy Mihály. Ezernél több novellája jelent meg a szegedi és a fővárosi napilapokban és negyven éven át tizenöt megjelent műben mintázta, festette és rajzolta az ugarimádó magyarok ma már a magyar mult ködfelhőibe merült alakjait. Ez a melegségtől áradó szív az írásaiban is mindig az a hőséval érzett együtt, aki a legboldogtalannabb volt... Talán ezért is véste lélekbeli fejfájára Juhász Gyula: „Homoknak nevezte magát, pedig — gyémánt volt...”

De mondjuk-e, hogy itt járt, nagyon is itt járt, a Tiszapartján mosolyos szívével és mosolyos írásaival:

Móra Ferenc

„Író, újságíró, lapszerkesztő, muzeumigazgató, tudós, de mindig és mindenütt varázsos — költő? ... Mondjuk-e el, hogy szemének bársónya hányzor révült bele a tiszai kék tájak álmokáprázataiba? ... Móra Ferenc 1902 június 6-án került Szegedre és a Tiszapart álmodója maradt életének fájdalmas korai ellobbanásáig: 1934 február 8-ig. A magyar irodalmi köztudat szinte lényéről-lepésről ismeri élete állomásait nehéz és kemény utazását: A Daru-utatól a Móra Ferenc-utáig. Könnyes-mosolyos írásaiban, felejtethetetlen báju előadásában sokszor elmondta maga... De a Tiszapartnak néma bánata, ma-

gyar fájdalma, hogy a valóságban a pirkadó reggelek rózsáslásaiban és a barnuló esték csöndes óráiban, már nem simogatja tiszta tekintetű kedves fáiak, tarka virágainak harmatos leveleit..

A tiszaparti azurvilágnak nemcsak lakója volt, de irodalmának haláláig szerelmese: dr. Szalay József, Szeged nagy főkapitánya, aki 10.000 kötetnyi könyve között álmolta végig az életet...

A Tiszapart alkonyi bűbájában haladva a felsővárosi Maros-utcából örökmosolyával felénk jön a régi Szeged költője: Kisteleki Ede. Minden verse égi magasságokba szárnyaló fohász. Ilyen az „Új világ” című is.

„Örök idő nagy szárnyain az élet,  
Enyészet-óceán felé halad,  
S a mindenség eléri majd a révet,  
Hajója honnan néz új tájakat.

S következik egy más teremtes újra,  
Talán a végső és tökéletes,  
Melynek nem a sötétség lesz az anyja,  
De fény, melyből új létünk ébred.

Sugárból támad majd a másik kezdet,  
Szülte árnyak, fénynek szebb fokon,  
Földön mindenkinél, mely nyújt majd enyhét,  
Az Isten tisztaságával rokon.

Ahol nem ismerik a bának könnyét,  
Ahol nem lesz se éjszaka, se tél,  
Hol napsugárként árad az öröm szét,  
S a boldog szív vágyat már nem cserél.

De a tiszaparti kékvilágból egy életen át még kékebb tájak felé vágyott, a háború előtti csendesszavu szegedi költő: Kun József. 1912-ben, harminckilenc éves korában lángett el fiatal élet, de irodalmi munkásságának kiváló jelentőségű alkotásai maradtak. Az egykorú kritika nemcsak „a legfinomabb lelkű magyar poéták egyikét” temeti el benne, hanem mint „a Wilde, Rilke és Dehmé legeredményesebb magyar fordítóját is” (Szegedi Híradó, 1912. VI. 4.) A gépészeti tudományok tanára volt, de mindhaláláig megmaradt a költészet szerelmese. 1909-ben jelent meg „Kék hegyek” című nagyon finom költeménykötete, az „Eszben” című halkszépségű költői képe, különösen megragadó:

„Némán sötétlő paloták tövében  
Bolyongok egyedül, esőben, éjben.  
Hűs esti szél nótáit játsza —  
Szívemben álmok szitakötő tánc.

Egyszerre csak, egy utcaszegleten  
Fölrezenek, megállók hirtelen:  
A csillogó, rezgő aszfalttükör  
Száz kirakat fényében tündörl.

Mily szikrafényes, fodros tűzpatak,  
Vakító sávok, gyújtó sugarak!  
A legszebb éjnek csillagmíriádja  
Nem hint el ennyi fényt az éjszakában.

Vásárhelyi Julia

## HAJTÓKA

Aldott állapotban levő  
anyák, csecsemők, gyerme-  
kek és agyvérzésre hajlamos emberek  
ideális piskóta-hashajtója  
Kapható kicsinyben és nagyban a  
Temesváry-gyógyszertárban  
Szeged, Klauzál tér 9.

## FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

### Gyermek a pályaválasztás előtt

Előadás a Klauzál Gábor gimnáziumban  
a nevelői és a papi pályáról

(A Delmagyarország munkatársától). A Klauzál Gábor-gimnázium pályaválasztói tanácsadó-előadásorozatát dr. Máriaföldy Márton igazgató nyitotta meg esütörtökön délután a nevelői pályáról tartott előadásával. Az intézet tornatermében nagyszámban összegyűlt közönség előtt kifejtette, hogy a pályaválasztás tekintetében szomorú tapasztalat az, hogy az érettségi után gyorsan választott pályák nagyrészt nem sikerülnek. A pályaválasztás tekintetében a szülőknek igen korán kell elkezdni a gondolkodást, mert hiszen az életpálya nemcsak foglalkozás, hanem a hivatás betöltése.

A gyermek fejlődő képességeinek felismerését ismertette ezután, majd rátért a nevelői pályára feltételeire. A nevelői munka lényege a példaadás és a szellemi tevékenység terén a tekintély. A nevelő, oktató egyéniségéből áradjon a szeretet a gyerek felé. Igyekezni kell, hogy a gyermek már kezdetől fogva egyeneslélkü legyen. Rá kell szoktatni arra, hogy bizni lehessen a szavában. Megítéléseiben igazságos legyen, se rokonszenv, se ellenszenv ne befolyásolja mások megítélésében. Különösen pedig az anyagi helyzet ne zavarja meg ítéleteit. A fejlődő szellemi képesség megfigyelése fontos tekintetben, hogy mi iránt van a gyerekek hajlandósága. A serdülő korban vigyázni kell, hogy külső káros befolyások ne vigyék rossz irányba a gyermeket. A nevelői pályán legveszedelmesebb a jampec-stílus, amely hangoskodással, törtéttetéssel, fennhéjázással, hencseregéssel eleve tehetetlenné teszi a nevelői munkát. Amikor a nevelői pálya iránt való képességet és kedvet felismertük a gyerekekben, akkor adjuk az illető szaktanfolyamokra, liceumba, képzőbe, egyetemre, ahonnan azután mint nevelő lép ki majd az életbe. A nevelői pálya fizetéséről beszélt ezután. Ha más pályák anyagi dolgaival összehasonlítjuk a hasonló képesítésűek fizetését — mondotta —, akkor a tanári pálya hátrányát látjuk. Ez fájhat — mondotta végezetül vitéz Máriaföldy —, de szerintem egy pályán sem lehet kárpótlást találni abban a lelki örömben, amiben a nevelőnek része van, ha látja, hogy növendékei szépen haladnak előre.

Ezután dr. Halász Pál belvárosi plébános tartott előadást a papi hivatásról, a papi életpályáról.

A pap közvetítő az Isten és ember között. A papnak képviselnie kell a végtelen Istent a véges ember előtt. Képviselnie kell a megfoghatatlan Isten valóságát abban a világban, amely hozzá van szokva a vaskos, megfogható tényekhez. Ez a küldetés, ez a feladat nehéz, mert van az emberiségnek olyan tekintélyes hányada, amelynek nincs hite, amelynek önmagaalkotta hamis istenei és fogalmai vannak.

Ha a papi küldetés mélységeibe bepillantunk, akkor rádöbbenünk — mondotta —, hogy a papi hivatás sokszor nagyon nehéz, sokszor nagyon tragikus kötelesség. Tragikussá válik azért, mert hatalmas tömegek eleve visszautasítják az istenfogalmat.

A papi hivatás másik feladata az ember képviselése az Isten előtt. A nagy szociális problémák és problémák között vergődő embert kell az Isten elé vinnie. A régi Csonkamagyarország jövedelmi statisztikája szerint 3 millió ember élt Csonkamagyarországon olyan, akinek évi jövedelme nem érte el a 300 pengőt. Ezeknek az embereknek élete egyellen összefogó jajszó. A papnak ezeket az embereket is az Isten népévé kell tenni. Ha az isteni gondolat utat talál az emberi szívhez: akkor kezdődik a papi hivatás öröme. Emberi lelket Istenhez kapcsolni olyan szent, mélyéges élmény, amely talán a legszebb minden élmény között. Békét hirdetni a viharban, amelyben szenved az emberiség: megértetni az emberiséggel, hogy az éhezés, a ruhátlanság, a gyűlölet és vak elvetemültség nem isteni gondolat — ez a legszebb kötelessége és öröme a papnak.

A hosszas tapssal fogadott beszéd után Máriaföldy igazgató bejelentette, hogy a jövő hónapban az állami hivatalka, valamint a katonai pályáról tartanak előadást.